ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ

Ζ

ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΣΟ ΔΙΑΒΑΙΝΑ

Ἀπὸ τὸ δάσο διάβαινα
Κ' οἱ πεῦκοι μὲ ρωτοῦσαν,
Ποῦ νἆναι ἐκείνη ποῦ ἄλλοτες
Τὴν κράταγ' ἀπ' τὸ χέρι,

Καὶ μοῦ γλυκοψιθύριζε
Πῶς ἕνα περιστέρι
Οἱ δυὸ ψυχές μας ἔγιναν
Καὶ στ' ἀψηλὰ πετοῦσαν ;

Κ' ἐκεῖ ποῦ μὲ παράπονο
Οἱ πεῦκοι ἀναβογκοῦσαν
Ἕνας κρυφὸς ἀντίλαλος
Ἐπέρασε ἀπ' τὸ δάσο,

Τὰ λόγια τὰ καρδιόσφαχτα
Ποῦ δὲ θὰ τὰ ξεχάσω,
Καὶ ποῦ τὴν πρώτη ἀγάπη μας
Σἄλλη καρδιὰ λαλοῦσαν !

Α. Ε.

ΦΡ. ΝΙΤΣΕ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ

«Εἶν' ἐκεῖ σιγηλὸ τὸ νησὶ τοῦ θανάτου. Ἐκεῖ εἶνε κ' ἐμένα τῆς Νειότης μου οἱ τάφοι. Τῆς Ζωῆς ἕνα ἀμάραντο θὰ τοὺς πάρω στεφάνι.

Μὲ τέτοια ἀπόφαση στὴν καρδιὰ ταξειδεύω τὸ πέλαγος καὶ πάω.—

Ὦ ἐσεῖς, φαντάσματα τῆς Νειότης μου, κι' Ὄνειρα ! Ὦ ματιὲς κάθε Ἀγάπης, ὦ θεῖες στιγμές ! Πόσο γρήγορα μοῦ ἔχετε πεθάνει ! Θὰ σᾶς κάμω μνημόσυνο σήμερα σὰν τοὺς ἄλλους νεκρούς μου.

Ἀπὸ σᾶς, νεκροί μου ἀγαπημένοι, μοῦ ἔρχεται μιὰ γλυκειὰ μυρωδιά, ποῦ μοῦ λιγόνει τὴν καρδιὰ καὶ μὲ λυώνει σὲ δάκρυα. Μοῦ ραγίζει ἀλήθεια τὴν καρδιὰ τὸν ἔρημο ἐμὲ ταξειδιώτη.

Ὁ πιὸ πλούσιος εἶμαι ἐγὼ κι' ὁ πιὸ ζηλεμένος ἀκόμα — ἐγὼ τὸ ρημάδι !

Γιατὶ σᾶς κρατοῦσα καὶ σεῖς μὲ κρατεῖτε ἀκόμα.

Πέτε μου σὲ ποιὸν ἄλλον ἔχουν πέσει ποτὲ τέτοια μῆλα χρυσὰ 'πὸ τὸ δέντρο ;

Τῆς Ἀγάπης σας εἶμαι κληρονόμος γιὰ πάντα καὶ χτῆμα, καὶ θ' ἀνθίζω στὴ μνήμη σας μὲ ἀρετὲς στολισμένος μυριόχρωμες ποῦ μονάχες φυτρώνουν στὸν κάμπο· ὦ ἐσεῖς τὰ πιὸ ἀγαπημένα. Ἄχ, πλαστήκαμε νὰ μένουμεν ἀντάμα, ὦ ἐσεῖς θαύματα χαριτωμένα ξένα! καὶ δὲν ἤρθατε σὰν πουλάκια δειλὰ σεμὲ καὶ στὸ Πόθο μου, ὄχι σὰν πιστεμένα ἤρθατε στὸν πιστόν !

Ναί, γιὰ Πίστη πλασμένα καὶ σεῖς σὰν κι' ἐμὲ καὶ γιὰ τρυφερὲς Αἰωνιότητες : πρέπει τώρα νὰ σᾶς ὀνομάσω σύμφωνα μὲ τὴν ἀπιστία σας, ὦ θεῖες ματιὲς καὶ στιγμές : κανένα ἄλλο ὄνομα δὲν ἔμαθα ἀκόμα νὰ σᾶς δώσω.

Ἀλήθεια, πολὺ γρήγορα μοῦ ἔχετε πεθάνει, ὦ σεῖς τὰ φευγάτα.

Δὲν πετάξατε ὅμως οὔτε σεῖς ἀπ' ἐμὲ οὔτ' ἐγὼ ἀπὸ σᾶς. Στὴν ἀπιστία μας εἴμαστε ἀθῶοι ἀνάμεσο μας.

Γιὰ νὰ μὲ σκοτώσουν, ἐστραγγάλισαν ἐσᾶς, ἐσᾶς τῶν ἐλπίδων μου τὰ κελαηδοπουλάκια ! Ναί, καταπάνω σας, ὦ ἀγαπημένα, ἡ Κακία τὰ βέλη της ἔριχνε ὁλοένα — γιὰ ναῦρῃ τὴν Καρδιά μου !

Καὶ τὴν πέτυχε ! Εἶστε σεῖς παντοτεινὰ καὶ χτῆμα καὶ πλοῦτος τῆς καρδιᾶς μου : γι' αὐτὸ ἔπρεπε στῆς νειότης σας ἀπάνω τὸν ἀνθὸ τὸν θάνατο νὰ βρῆτε τόσο γρήγορα !

Στὸ πιὸ εὐκολοπλήγωτο, ποῦ εἶχα, ἔριχνε τὰ βέλη: Εἶσταν ἐσεῖς, ποὺ τὸ δέρμα σας μοιάζει σὰν χνοῦδι κι' ἀκόμα περισσότερο σὰν γελοιο, ποὺ πεθαίνει ἀπὸ μιὰ ματιά !

Μὰ τὰ λόγια αὐτὰ τἄχω γιὰ τοὺς ἐχθρούς μου : Τί εἶν' ὁ ἀνθρωποσκοτωμὸς μπροστὰ σ' αὐτὸ ποὺ μοῦ 'χετε σεῖς κάμει ! Χειρότερο μοῦ κάματε κι' ἀπὸ ἀνθρώπου φόνο. Πρᾶγμα ἀξκναγύριστο μοῦ πήρατε γιὰ πάντα : — Ἔτσι μιλῶ σὲ σᾶς, ἐχθροί μου !

Τὰ πιὸ ἀγαπημένα τῆς Νειότης μου ὀνείρατα καὶ Θαύματα μοῦ τἄχετε σκοτώσει ! Πήρατε τοὺς συντρόφους μου ποὺ παίζαμε μαζύ, τὰ τρισμακάρια Πνεύματα ! Στὴ μνήμη τους ἀφίνω ἐδῶ τοῦτο τὸ στεφάνι κι' αὐτὴ τὴ κατάρα.

Τὴ κατάρα γιὰ σᾶς, ἐχθροί μου ! Γιατὶ μοῦ συντομέψατε τὴν αἰωνιότητά μου, σὰν ποὺ σβύνει ἕνας ἦχος σὲ μιὰ κρύα νυχτιά ! Μόλις μοῦ ἦρθε μόνο σὰν μιὰν ἀναλαμπὴ ἀπὸ δυὸ μάτια θεῖα, σὰ Στιγμή !

Λοιπὸν ἔλεγε μιὰ φορὰ ἡ Ἀγνότη μου σὲ μιὰ καλὴ ὥρα. « Ὅλα τὰ πλάσματα στὴ γῆ τὰ θέλω νἆνε θεῖα».

Μὰ τότε σεῖς ριχτήκατε ὅλοι καταπάνω μου μὲ βρώμιους βρυκολάκους. Ἄχ, καὶ ποῦ νὰ πέταξε ἡ καλὴ ἐκείνη ὥρα ;

«Ὅλες τῆς ἡμέρες τῆς θέλω νἆνε ἅγιες». Ἔτσι ἔλεγε μιὰ φορὰ τῆς Νειότης μου ἡ Σοφία. Ἀλήθεια μιᾶς καλόκαρδης Σοφίας λόγια.

Μὰ τότε σεῖς μοῦ κλέψατε τῆς νύχτες μου, οἱ ἐχθροί μου, καὶ μοῦ τῆς μετατρέψετε σὲ ἀνύπνητο μαρτύριο. Ἄχ, καὶ ποῦ νὰ πέταξε ἡ καλόκαρδη Σοφία ;

Μίαν ἄλλη μέρα ἐποθήσα πουλάκια νὰ μοῦ δείξουν: καὶ σεῖς μπροστά μου ἐφέρετε μιὰν ἀγριοκουκουβάγια, ἕνα τέρας ἄσκημο. Ἄχ, καὶ ποῦ νὰ πέταξεν ὁ τρυφερός μου Πόθος ;

Ἔταξα ν' ἀπαρνηθῶ τὴν κάθε ἀηδία, μὰ σεῖς μοῦ μετατρέψατε καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους σὲ ἀποστήματα. Ἄχ, καὶ ποῦ νὰ πέταξε τὸ εὐγενικό μου τάμα ;

Σὰν τυφλὸς ἐπήγαινα εὐτυχισμένους δρόμους : μὰ ἐσεῖς κόπρια ρίξατε στοῦ ἀόμματου τὸ δρόμο καὶ τόρα τὸ συχάθηκε ὁ τυφλὸς τὸ μονοπάτι.

Κι' ὅταν ἐγὼ κατόρθωσα τὸ δυσκολώτερό μου κι' ἐγιόρταζα τὴ νίκη μου κατὰ τοῦ ἑατυοῦ μου, τότε σεῖς ἐκάμετε ἐκείνους, ποῦ μ' ἀγαποῦσαν, νὰ φωνάζουν, πῶς τοὺς κάμνω τὸ μεγαλείτερο κακό.

Ἀλήθεια, κὐτὸ ἦταν πάντα τὸ ἔργο σας ; ὅλο χολὴ μοῦ κάμετε τὸ πιὸ καλό μου μέλι καὶ τὴ προκομμοσύνη τους ἡ μέλισσες μου ἐχάσαν.

Στὴν εὐσπλαχνία μου ἐστέλνατε τοὺς πιὸ αὐθάδεις ζητιάνους, καὶ στὴ συμπάθειά μου γύρω σπρώχνατε τὰ πιὸ ξετσίπωτα ὄντα. Κ' ἔτσι μοῦ πληγώνατε τῆς ἀρετές μου ὅλες στὴ Πίστη τους.

Κι' ἂν στὴ θυσία ἔστελλα τὸ ἱερώτερό μου. ἡ εὐλάβειά σας ἔδινε τὰ πιὸ παχειά της δῶρα γιὰ νὰ πνιγῆ μὲς στὸν καπνὸ τοῦ λίπους σας τὸ ἱερώτερό μου.

Μιὰ φορὰ θέλησα κ' ἐγὼ γιὰ νὰ χορέψω χορὸ ποὺ δὲν τὸν χόρεψα ποτέ μου. Πέρα ἀπὸ κάθε οὐρανὸ ἤθελα νὰ χορέψω.

Μὰ σεῖς ἐκαταφέρατε τὸν πιὸ ἀγαπημένο μου τραγουδιστή.

Καὶ μ' ἀρχινάει λυπητερὰ ἕνα σκοπὸ θλιμμένο ποὺ μὲς στ' αὐτιά μου ἔπαιζε σὰ σάλπιγγα θανάτου.

Φονιὰ τραγουδιστή ! Σύνεργο τῆς Κακίας ! Ἀθώτατε ! Ἥμουν ἑτοιμασμένος γιὰ τὸν καλήτερο χορό, μὰ ἐσὺ μὲ τὸ σκοπό σου μοῦ σκότωσες τὸν ἐνθουσιασμό μου !

Μόνο χορεύοντας ξέρω νὰ μιλῶ γιὰ τὰ Σύμβολα τῶν πιὸ ὑψηλῶν πραγμάτων· καὶ τόρα μοῦ μένει τὸ ὑψηλότερό μου Σύμβολο ἄλαλο μὲς τὰ μέλη μου !

Ἄλαλη κι' ἀλευτέρωτη μοῦ μένει ἡ ὑψηλότερη

καὶ τοῦ στοχασμοῦ τὸ θολώνει, κάποτε, ὅσο βαθειὰ κι ἂν εἶναι ἡ λίμνη, ὅσο κι ἂν ἀγγιζουνε τὸ χῶμα τὰ κατωτιανά της τὰ ὑστερνὰ κύματα, ζουγραφίζει ἀπάνω της κι ἀντανακλάει συμβολικὲς ὀμορφιὲς ἑνὸς οὐρανοῦ, ποῦ τονὲ φαντάστηκε ὁ ἴδιος.

Δὲν τολμῶ γιὰ τὸν πατέρα σας νὰ σᾶς μιλήσω. Μόλις τὸν εἶδα, μόλις τονὲ γνώρισα στὰ 1893. Εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀθρώπους ποῦ δίνουν ἐλπίδα καὶ θάρρος σὲ ὅσους τοὺς βλέπουνε, γιατὶ συλλογέται κανεὶς πῶς ἅμα κατόπι μοιάξουνε κι ἄλλοι μὲ τέτοιους ἀθρώπους, γίνεται μεγάλο ἔθνος ἡ Ἑλλάδα. Δὲ σᾶς λέω μόνο γιὰ τὴν καλοσύνη του, ποῦ τὴν ξέρουνε ὅλοι στὴν Ἀθήνα, δὲ σᾶς λέω γιὰ τὸν τίμιο τὸ χαραχτήρα ποῦ τονὲ σέβεται ὁ καθένας· ἐγὼ τώρα στοχάζουμαι τὸν τίμιο τὸ νοῦ του. Ὁ σοφός σα ὁ πατέρας, ὁ σπουδασμένος, ὁ καθηγητής, ἄλλο δὲ γυρέβει, ἄλλο δὲν ἀγαπάει παρὰ τὴν ἀλήθεια· ἡ μάθησή του ἄλλο σκοπὸ δὲν ἔχει παρὰ νὰ ξερεβνήση τὴν ἀλήθεια· σ' ἀφτὸ τοῦ χρησιμέβει ἡ ἐπιστήμη κι ἀφτὸ λέγεται τιμιος νοῦς. Δὲν τοῦ κοστίζει, τουλαχιστο κι ἂν τοῦ κοστίζει, τὴν ἀλήθεια πρῶτα, πρῶτα θὰ πασκίση νὰ καταλάβη. Κ' ἡ ἀλήθεια δὲ θὰ πῆ ὅπως τὸ νομίζουνε οἱ περισσότεροι νὰ μὴν ξεστομίση κανεὶς ἕνα ψέμα, ποῦ κάτι βέβαια εἶναι κι ἀφτό, μάλιστα στὴ Ῥωμιοσύνη ἀλήθεια θὰ πῆ νὰ μὴν κρύφτουμε τὴν ἀλήθεια καὶ στὸν ἑαφτό μας, ἀλήθεια θὰ πῆ νὰ παραδέχεται ἡ καρδιά μας τὴν ἀλήθεια ποῦ ὁ νοῦς μᾶς φανερώνει. Κι ἀφτὸ εἶναι δύσκολο, πολὺ δύσκολο. Πόσες φορὲς ἴδια ἡ καρδιά μας λατρέβει τὴν ψεφτιά, εἴτε γιατὶ μᾶς κολακέβει πιώτερο ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, εἴτε γιατὶ μᾶς συφέρνει νὰ θαῤῥοῦμε πῶς ψεφτιὰ δὲν εἶναι, εἴτε πάλε γιατὶ σ' ὅλους τοὺς τόπους τοῦ κόσμου ὑπάρχουνε καὶ κάτι πατροπαράδοτες, ὡραῖες, μαγεφτικὲς ψεφτιές, ποῦ τὶς συνηθίσαμε, ποῦ δὲ μᾶς στρέγει νὰ τὶς ἀπαρνηθοῦμε, ποῦ τὶς θωπέβουμε στὰ στήθια μας γλυκα, σὰ νἄτανε οὐράνιες ἀλήθειες. Μήπως τάχα δὲν εἶναι γιὰ μερικοὺς χρυσὲς ψεφτιὲς οἱ δεισιδαιμονίες, μάλιστα ἐκεῖνες ποῦ ποτίζουνε τὸ φιλότιμό μας μὲ τὸ φαρμάκι τῆς περηφάνειας ; Μήπως τόσοι καὶ τόσοι δὲν τὸ πιστέβουνε μὲ τὰ σωστά τους πῶς κατάγουνται γραμμὴ ἀπὸ τὸν Πλάτωνα καὶ πῶς λαλοῦνε τὴν ἴδια γλώσσα ; Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ σημεῖο ποῦ ἀρχίζει κ' ἡ δυσκολία, ποῦ ἀρχίζει καὶ τὸ χρέος. Ὅτι κι ἂν πιστέβουμε ἢ πιστέψαμε, ὅτι κι ἂν ἀγαπήσαμε ἢ ἀγαποῦμε, ὅ,τι κι ἂν ξέρουμε πῶς μᾶς χάδεψε τὴν ψυχή μας παιδιὰ ἢ μᾶς τὴ χαδέβει καὶ γέρους, ὁ τίμιος ὁ νοῦς, ἅμα ἡ λογικὴ τοῦ ξαστέρωσε τὸν ἴσιο δρόμο, πάβει νὰ τὸ πιστέβη, νὰ τἀγαπᾶ, νὰ τὸ ξέρη καὶ νὰ χαδέβεται μ' ἀφτό. Ἂν ξακολουθήση νὰ χαδέβεται μὲ τὶς ἰδέες του τὶς πρῶτες, νὰ τὶς ἀγαπᾶ καὶ νὰ τὶς πιστέβη, ἐνῶ δὲν τοῦ φαίνουνται σωστές, τότες ἐννοεῖται κρύβγει τὴν ἀλήθεια στὸν ἑαφτό του, τότες γελᾶ τὸν ἑαφτό του, τότες γίνεται ψεφτιὰ ἴδια ἡ ψυχή του, καὶ εἶναι ἡ μεγαλήτερη ἁμαρτία, ποῦ κανένας νόμος δὲν τὴ θέλει, οὔτε ἄγραφος οὔτε γραφτός, οὔτε ἀθρώπινος, οὔτε θεῖος.

Ὁ πατέρας σας, ὁ ἅγιος ἄθρωπος, τὸ κατέχει πῶς ἅγιο πρᾶμα εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ἔτσι τοῦτο λέει ὁ νοῦς του ὁ τίμιος, καὶ πρώτη ἀνάγκη, ὁ νοῦς νὰ μᾶς λέη ὅσα ἔχουνε νὰ κυβερνήσουνε τὴ ζωή μας. Βέβαια δὲ χρειάζεται διόλου νἀνεβαίνουμε στὰ κερομίδια, γιὰ νὰ φωνάζουμε μιὰ μιὰ ὅλες τὶς ἀλήθειες ποῦ μᾶς ἔμαθε ὁ λογισμός μας, ποῦ ἡ συνείδησή μας διδαξε ὡς καὶ στὴν καρδιά μας· δὲ θὰ ποῦμε ὅ τι μᾶς περναέι ἀπὸ τὸ κεφάλι· μὰ σὰ μᾶς ῥωτήξουνε, δὲ θὰ ποῦμε καὶ τίποτες ποῦ νὰ μὴν τὸ πιστέβουμε. Τὴν ἰδέα τὴ δική μας θὰ ποῦμε, ὄχι μαθὲς ἰδέα ξένη, καμιὰν ἰδέα ποῦ δὲν τὴν ἔχουμε γιὰ σωστή, καὶ ποῦ θὰ τὴ βγάλουμε στὸ κοινό, ἐπειδὴ μᾶς φαίνεται πιὸ κατάλληλη ἄξαφνα ἡ πιὸ κολακεφτική. Ἄλλο νὰ μὴν τὰ λέμε ὅλα, κι ἄλλο νὰ λέμε ἀντίθετα στὴ γνώμη μας ἢ στὴν πίστη μας. Ἐκεῖ φανερώνεται κι ὁ χαραχτήρας. Χαραχτήρα ἔδειξε ὁ πατέρας σας σὲ πολλὲς περιστάσες. Ἀντιστάθηκε στὸ πλῆθος, ἅμα τὸ νόμισε χρέος του νἀντισταθῆ. Φέρθηκε τίμια καθὼς πάντα· φέρθηκε ὅμως καὶ φρόνιμα. Μήπως ξέρετε τίποτις ἐσεῖς ποῦ νὰ εἶναι πιὸ

Ἐλπίδα ! Ἀπέθαναν ὅλα μου τὰ ὀνείρατα κ' ἡ Παρηγοριὲς τῆς Νειότης μου!

Πῶς τὰ ὑπόφερα ὅλα ; Πῶς τῆς ἐβάσταξα τέτοιες πληγές ; Πῶς ἀναστήθηκε πάλι ἡ ψυχή μου μέσ' ἀπὸ τέτοιους τάφους ;

Ναί, ἔχω μέσα μου κάτι ποὺ δὲν πληγώνεται, κάτι ποὺ δὲ θάβεται, ποὺ ξετινάσσει βράχους : Αὐτὸ ὀνομάζεται Θέληση μου. Σιωπηλὴ κι' ἀμεταλλακτη διαβαίνει τὰ χρόνια.

Θέλει νὰ πάῃ τὸ δρόμο της μὲ τὰ ποδάρια μου, ἡ παλιά μου Θέληση, ἔχει σκληρόκαρδο τὸ νοῦ κι' ἀπλήγωτο.

Ἀπλήγωτος εἶμαι κ' ἐγὼ μονάχα στὴ φτέρνα.

Ἐσὺ πάντα ζῆς ἐκεῖ καὶ πάντα εἶσαι ὁ ἴδιος; μὲ τὸν ἑαυτόν σου, Ὑπομονετικώτατε.

Ἀκόμα πάντα πὸ μέσ ἀπὸ τὰ μνήματα τό δρόμου σου πηγαίνεις !

Τῆς Νειότης μου τὸ ἀλευτέρωτο ἀκόμα ζῆ σ' ἐσένα καὶ σὰ Ζωὴ καὶ Νειότη μ' ἐλπίδες κάθεται σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ κίτρινα χαλάσματα τῶν τάφων.

Ναί, ἀκόμα σὺ εἶσαι γιὰ μὲ ἡ Καταστροφὴ τῶν τάφων, χαῖρε, Θελησή μου ! Καὶ μόνον ἐκεῖ ποὺ εἶναι τάφοι, ἐκεῖ εἶναι καὶ Ἀνάστασες.

Τάδε λέγει Ζαρατούστρας.

ΠΑΥΛΟΣ ΓΝΕΥΤΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Κι' ὁ δεύτερος Οἰδίποδας «ὁ ἐπὶ Κολωνῷ» ἐμαρτύρησε στὰ χέρια τοῦ κ. Βλάχου.

— Ὅσοι εἴδατε τὸ μαρτύριο τοῦ πρώτου Οἰδίποδα στὸ Βασιλικό, φανταζόσαστε τί τραβάει κι' ὁ δεύτερος.

— Στὸν κ. Βλάχο, ὕστερ' ἀπὸ τὸ δεύτερο αὐτὸ πραξικόπημά του, εἰμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς ὅ,τι λέει κι' ὁ συφοριασμένος Οἰδίποδας στὸ Κρέοντα.

— «Δεινὸς τὴν γλῶσσαν εἶσαι !» Καὶ δεινότατος μάλιστα.

— Διαβάστε τὸν «ἐπὶ Βλάχῳ Οἰδίποδα» γιὰ νὰ πεισθῆτε.

— Ὁ κ. Ν. Ἐπ. ἔγραψε ἕνα ἄρθρο ἐπαινετικώτατο γιὰ κάποιο βιβλίο τοῦ γιατροῦ κ. Πατρικίου.

— Περιττὸ νὰ ποῦμε πῶς ἐνθουσιάστηκε μ' αὐτὸ κ' ἔκανε τόσο λόγο μόνο καὶ μόνο γιατὶ εἶναι γραμμένο Φραντζέζικα.

— Ἂν ἦταν Ρωμέϊκα γραμμένο οὔτε θὰ τἀνάφερε καθόλου.

— Γιὰ νὰ μιλάῃ τὴν καθαρεύουσα ἡ Πριγκήπισσα Ἀλίκη—ἔγραψαν πολὺ σορὰ αἱ «Ἀθῆναι»—θὰ πῇ πῶς δὲν εἶχε δάσκαλο τὸν κ. Ψυχάρη.

— Ἦταν καμμιὰ ἀνάγκη νὰ μᾶς κάνῃ αὐτὴ τὴν ἀποκάλυψι ; Τὸ ξέρομε ὅλοι πῶς δυστυχῶς οὔτε ἡ Πριγκήπισσα, οὔτε ὁ σοφὸς ἀρθρογράφος τῶν «Ἀθηνῶν» εὐτόχησαν νἄχουν τέτοιο δάσκαλο.

— Μέγα ἐθνικὸ γεγονὸς συνετελέσθη αὐτὲς τὶς μέρες. Τὸ ταχυπιεστήριον τοῦ «Ἐμπρὸς» ἄρχισε νὰ λειτουργῇ.

— Τόχετε γιὰ μικρὸ αὐτό ; Ἀλοίμονό σας ! Δέκα κύρια ἄρθρα ἔγραψε γι' αὐτὸ τὸ «Ἐμπρὸς» καὶ στὸ ἑνδέκατο μᾶς ἐβεβαίωσε πῶς τώρα, μὲ τὸ ταχυπιεστήριο, τὰ κύρια ἄρθρα θὰ.... ἐξασκοῦν μεγαλυτέραν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης!

— Φαντασθῆτε τί θἄλεγε ὁ «Ἀρχοντοχωριάτης» τοῦ Μολιέρου ἂν στὴν ἐποχή του εἶχαν ἀνακαλυφθῇ τὰ ταχυπιεστήρια κι' ἀποχτοῦσε κι' αὐτὸς ἕνα τέτοιο!

— Ἕνα πολύτιμο μαργαριτάρι ἐψαρέψαμε στὰ θολὰ νερὰ ἑνὸς Χριστουγεννιάτικου χρονογραφήματος. Καμαρῶστε το.

— «Οἱ μικροὶ ἐκοιμῶντο.... βυθίζοντες τὸ βλέμμα πρὸς τὸ μέλλον !»

— Ὁ κάτοχος τοῦ μαργαριταριοῦ αὐτοῦ εἶναι ὁ ἴδιος ποὺ τὶς προάλλες ἔγραψε πῶς ὁ κ. Πάλλης ἀφήνει κἄποτε τὴ διπλογραφία γιὰ νἀσχοληθῇ μὲ τὴν γλωσσολογία !

— Τί ἔξοχο θὰ ἦταν ν' ἀσχολῆται καὶ ὁ κ. Πάλλης μὲ τὴν μαργαριτοποιία, ὅπως κι' ὁ σοφὸς χρονογράφος!

Ο ΙΔΙΟΣ

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

«Ο ΝΟΥΜΑΣ» παραχωρεῖ στοὺς συνδρομητὲς καὶ τακτικοὺς ἀναγνῶστες του τἀκόλουθα βιβλία, σχεδὸν χάρισμα :

Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ : τὸ «Ὄνειρο τοῦ Γιαννίρη». Δρ. 1.—

«Τὸ ταξίδι μου» » 1.

Τοῦ ΠΑΛΛΗ τὴν «Ἰλιάδα» (δυὸ τόμοι Α—Μ). Δρ. 1,—

Τοῦ ΦΩΤΗ ΦΩΤΙΑΔΗ : «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτική μας ἀναγέννησις». Δρ. 1.—

Τοῦ ΚΑΜΠΥΣΗ : ὅλα τὰ ἔργα (τόμοι ἑφτά : Φάρσα τῆς Ζωῆς, μυστικό τοῦ γάμου.—Μὶς Ἄννα Κούξλεϋ.—Κοῦρδοι.—Δαχτυλίδι τῆς Μάννας.—Ἀνατολή. — Βιβλίο τῶν Συντριμιῶν.—Στὰ Σύγνεφα.—Διονύσου διθύραμβοι). Δρ. 3.—

Τὰ ταχυδρομικὰ τὰ πληρώνουν οἱ ἀγοραστές.

Τὰ βιβλία τὰ βρίσκετε στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμᾶ» καὶ στὰ κιόσκια τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ὁμονοίας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Κατηγόρης. Τοῦ σκοινιοῦ καὶ τοῦ παλουκιοῦ εἶναι τὰ τρία παιδιὰ τοῦ Πνίξη. Οἱ δυό τους ἔπρεπε νὰ πᾶνε φυλακή.

Ἀπόρης. Ὁ τρίτος ὑποθέτω δὲν πειράζει.

Κατηγόρης. Δὲν πειράζει, ὄχι, γιατὶ εἶναι κι' ὅλας ἐκεῖ μέσα.

—

Διαβάτης. (Σ' ἕναν ἄλλον ποὺ κρατᾷ ραβδὶ κάτου ἀπὸ τὴν ἀμασκάλη του). Γνωρίζετε, κύριε, τὴ γλῶσσα τῶν ραβδιῶν;

Ραβδοφόρος. Δὲν ἔχω ἰδέα.

Διαβάτης. Εἶναι εὔκολη. Νὰ, π. χ., ὅταν κρατεῖ κανεὶς ραβδὶ κάτου ἀπὸ τὴν ἀμασκάλη του, θὰ πεῖ πῶς θέλει νὰ βγάλει τὸ μάτι τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔρχουντα κατόπι.

—

— Καὶ τί γιατρικὸ σοῦδωκε ὁ γιατρός ;

— Μοῦδωκε κἄτι χάπια ποὺ τὰ λὲν καταπότια.

—

Ἡ Λιλὴ γύρισε ἀπ' τὸ σχολεῖο χαρούμενη.

— Μπαμπᾶ, ἔμαθα σήμερα στὸ σχολεῖο πῶς λὲν ἑλληνικὰ τὴ βούρτσα.

— Καὶ πῶς τὴ λένε, παιδί μου ;

— Ψύχρα !

—

— Τίθὰ πῇ, ρὲ Μῆτσο, συγνώμη ;

— Νὰ ρέ, εἶν' ἐκεῖνο ποὺ λέμε ἑλληνικὰ παρντόν!

—

— Γιατί, μωρὲ Τάκη, τὶς φυλακὲς τοῦ Ἀβέρωφ τὶς λένε Φήβειο ;

— Γιατὶ ὁ Ἀβέρωφ ἤτανε ἀπὸ τὴ Φήβα.

—

Γυναῖκα. Ἔλα, γιατί ἄργησες ; Ἀνησυχοῦσα. Ἔλα τώρα, τὸ φαΐ εἶναι ἕτοιμο.... ἔβαλα τὶς γόβες σου κοντὰ στὴ φωτιά.... ἂν ἔχῃς τίποτα γράμματα νὰ γράψῃς, ξέρεις, εἶμαι ἕτοιμη....

Ἄντρας. Καλὰ καλά, γυναῖκα. Πάρτο αὔριο τὸ μεταξωτὸ φόρεμα ποὺ κόλλησε ἡ καρδιά σου,νὰ τελειώνουμε.

—

Ἕνας μιὰ φορὰ ρώτησε τὸ Γλάστωνα—τὸ μεγαλήτερο ρήτορα τῆς ἐποχῆς του—πῶς πρέπει κανεὶς νὰ ρητορεύῃ. Ἔδωσε ἕξη συμβουλὲς ὁ Γλάστωνας, κι' οἱ πρῶτες δυὸ εἶταν οἱ ἀκόλουθες :

1. Ἀπόφευγε μεγάλες φράσες.

2. Προτίμα πάντα τὴ λέξη τὴν ἁπλῆ.

Ὅπου, κ. Κασίδακι, ἀποδείχνεται πῶς ὁ Γλάστωνας εἶτανε χυδαιομανής, κι' ὄχι ἀρχοντότροπος σοφὸς ὅπως ἡ ἀφεντιά σου.

Ο ΡΕΦΕΝΕΣ

φρόνιμο ἀπὸ τὸ τίμιο τὸ φέρσιμο, ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, τὸν ἴσιο τὸ νοῦ, τὸν ἴσιο χαραχτήρα, τὸ κουράγιο τὴ θυσία, πιὸ φρόνιμο ἀπὸ τὴν τρέλλα ; Τρέλλα τονομάζουνε σὰν κάνει τὸ χρέος του κανένας καὶ σὰν τὸ κάνει μόνος, γιατὶ τότες τὸ χρέος, ποὺ πάντα κοστίζει, κοστίζει ἀκόμη πιὸ πολύ. Κοιτάξτε ὡςτόσο ἐκεινοὺς ποὺ δὲν τὸ κάμανε· ποιὸς τοὺς ἔχει σὲ ὑπόληψη ; ποιὸς τοὺς ψηφᾷ ; Τὸ κάτω, κάτω κ' οἱ φίλοι τοὺς καταφρονοῦνε, ὅταν οἱ ἴδιοι τους δὲν καταφρονιοῦνται. Ὁ τίμιος ἄθρωπος καταφρόνιο δὲ φοβᾶται, ὅπως δὲ φοβήθηκε οὔτε τὸ χρέος, οὔτε τὴ μάχη, ἅμα ἔπρεπε νὰ φανῇ. Τὸ σέβας ποὺ ἐμπνέει μεγαλώνει καὶ πάει καὶ ποτέ του δὲν περνᾷ.

Τί νὰ σᾶς πῶ τώρα γιὰ τὸ παιδάκι σας, γιὰ τὴ θυγατρούλα σας, ἀφοῦ ἔχει τέτοιον παποῦ καὶ τέτοιον πατέρα ; Μήτε τὸ κοριτσάκι σας δὲν τὸ εἶδα· τἄκουσα ὅμως. Ἄκουσα τὰ λόγια της τὰ χαριτωμένα, ποὺ σᾶς τἄγραφαν ἀπὸ τὸ σπίτι, ἐνῷ εἴσαστε σὲ μᾶς, καὶ ποὺ μοῦ τὰ ξανακλέγατε, γιατὶ τὸ ξέρετε πῶς ἀγαπῶ τὰ παιδιά, πῶς ἀγαπῶ καὶ τὴ γλώσσα μας. Ὅπως εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ παιδιοῦ ἀληθινὴ κι ἀχάλαστη, ἔτσι θὰ τοῦ μορφώσουμε καὶ τὴν ψυχή του, νὰ μὴν τοῦ τὴ χαλάσουμε, νὰ μείνῃ ἀληθινή. Τί δύσκολο πρᾶμα ἡ ἀναθροφὴ ἑνὸς παιδιοῦ καὶ τί σπουδαῖο ! Πρέπει νὰ προσέχουμε καὶ νὰ μὴν προσέχουμε, πρέπει πότε νἀνοίγουμε, πότε καὶ νὰ σφαλνοῦμε τὰ μάτια. Τὸ μικρό, τὸ ἀσήμαντο ἀκόμη πλάσμα, ποὺ εἶναι σάρκα τῆς σάρκας μας καὶ ψυχὴ τῆς ψυχῆς μας, ἔχει ὡςτόσο καὶ δική του σάρκα, ἔχει ψυχὴ δική του, δική του ὕπαρξη. Ἀδύνατο νἀπαιτοῦμε νὰ μᾶς μοιάζῃ σὲ ὅλα, δηλαδὴ νὰ δείχνῃ τὶς ἰδέες, τὶς συνήθειες, ὡς καὶ τὰ προτερήματα ποὺ δείχναμε στὴν ἡλικία του ἐμεῖς. Σὰ νἀπαιτούσαμε τάχα νὰ μὴν εἶναι τοῦ καιροῦ ποὺ γεννήθηκε, παρὰ τοῦ καιροῦ ποὺ γεννηθήκαμε. Πιὸ σωστὸ μάλιστα μοῦ φαίνεται νἀπαιτοῦμε νὰ μὴ μᾶς μοιάζῃ. Ἔτσι προδέβει ὁ κόσμος· ἔτσι καὶ μεῖς προβλέποντας τὴν πρόοδο ποὺ θὰ γίνῃ, θὰ ξαναζήσουμε στὰ παιδιά μας, ἴσα ἴσα γιατὶ θὰ μᾶς συνεχίσουνε καὶ για τοῦτο δὲ μᾶς μοιάζουνε. Ἀπόλυτο σύστημα, ἕνα γιὰ ὅλους, στὴν ἀναθροφὴ δὲ γνωρίζω. Κάθε παιδὶ θέλει νἀναθραφῇ κατὰ τὸ σκαρί του. Κάθε ἀναθροφὴ ἀλλάζει μὲ τὴν ἐποχή της. Δικαίωμα δὲν ἔχουμε νὰ πνίξουμε τὸ πλάσμα τὸ μελλούμενο, ποὺ μέσα του κρύφτει, ὅσο κι ἂν ἀκόμη δὲ φαίνεται τὸ παιδὶ μας. Εἶναι πλάσμα καινούριο, ἀφοῦ βγῆκε ἀπὸ μᾶς. Πρέπει νὰ εἴμαστε μὲ τὰ παιδιά μας σὰν τὸν ποιητὴ ποὺ στὰ γλυκοχαράματα πάει νὰ χαιρετίσῃ τὴ δημιουργία, νὰ βάλουμε τάφτί μας καὶ μεῖς γιὰ νἀκούσουμε τί τραγούδι τραγουδᾶνε τὰ νιογέννητα πουλιά, τί νιοφτερούγιαστη ψυχὴ θὰ ξυπνήσῃ στὰ σπλάχνα τοῦ παιδιοῦ μας. Δὲν πεινάει μόνο τὸ στομάχι στὸν ἄθρωπο· πείνα ἔχει κ' ἡ καρδιά. Χρωστοῦμε νὰ μάθουμε καὶ μὲ τὸ παιδί μας ἂν ἔχει ὄρεξη καὶ γιὰ τί πρᾶμα, τί θέλει νὰ φάῃ, ποιὰ εἶναι τὰ γοῦστα του, ἡ κλίση του κ' ἡ τάση τοῦ μικροῦ του ὀργανισμοῦ, ποὺ ἴδιο του ἀκόμη δὲν τὸ νοιώθει. Ἐμεῖς νὰ τὸ νοιώσουμε, νὰ τοῦ τὸ μάθουμε, νὰ τὸ παιδαγωγήσουμε ὄχι ἀπὸ μέσα μας, μὰ γιὰ νὰ πῇ τινὰς ἀπὸ μέσα του, ὄχι μὲ κάτι ἀρχὲς ποὺ τὶς βγάζουμε ἀπὸ τὴν ἀντίληψη τὴ δική μας ἢ ποὺ τὶς παίρνουμε ἀπὸ ἄλλους, μὰ μὲ τὴν ἀντίληψη ποὺ θὰ μᾶς ἔρθῃ ἀπὸ τὸ παιδὶ τὸ ἴδιο, ἅμα ψυχολογήσουμε τὸ φυσικό του. Καὶ δὲ φτάνει. Πρέπει καὶ τὴν κοινωνία μας νὰ ψυχολογήσουμε, νὰ καταλάβουμε συνάμα σὲ τί βαθμὸ βρίσκεται σήμερις, σὲ τί βαθμὸ θὰ βρεθῇ ἄβριο. Γιὰ τέτοιο λόγο ἡ ἀναθροφὴ τῆς γυναικὸς εἶναι στὰ χρόνια μας τόσο σπουδαῖο ζήτημα.

(Ἀκολουθεῖ)